elmondása mellett felkene. 7) Az ország ékeinek átadása. A' dékan vevé az arany sarkantyúkat, átadván a' lord-fókamarásnak, ki azokat a' királyné' kezébe nyujtá; ő felsége ismét visszanyujtá, mire aztán az oltárra tétettek. Most Melbourne viscount az ország' pallosát nyujtá vévén bibor-szinű bársony hüvelyben, mellyet a' lord az ersekszekek nyujtá, kiket az oltárra téve ezen imadsággal: „Hallgassad meg könyörgésünket, ok Úr! Vezereld és vezesd szolgáidat 's Victoria királynét.“ Ezután az ersek elvevé az oltárról a' kardot 's Victoria királyné' jobb kezébe nyujtá ezen szavakkal: „Fogadd e' királyi pallost 'stb.“ A' királyné most felkelt, az oltárhoz ment, 's a' hüvelyes kardot áldozatul ada az oltárnak; az ersek kiveve kezéből, 's az oltárra teve. Miután ő felsége Sz. Eduard' székebe visszatért, közeledek Melbourne lord, a' kardot száz shillingen megvaltani, mellyet a' westminsteri dékán a' vállsappenért csakugyan ki is adott neki; ezzel a' lord kivoná azt hüvelyéből, mellyet egy ruhatártiszt átvett, 's a' koronázási ünnepely' egész további ideje alatt viselé. A' kard' átadatása után következék a' palast' (az aranyval áttört dalmatica) felöltése, mellyet a' westminsteri dékán teritett ő felségére, a' lord-fókamezellár kapcsolvan össze csatját. Az ország' almája', a' rubingyűrű', 's a' két királypálcza' átadása egymásután igen egyszerű ceriminiákkal történt meg. 8) A' koronázás. Az ersek az oltár elött állva; elötte Sz. Eduard' koronája. Felemelé 's megáldá azt, azután eltávozék az oltártól, a' yorki és armaghi ersekektől, a' londoni, winchesteri püspököktől 's a' dékantól, ki a' koronát vivé, kisértetve. Midőn a' királynéhoz ért, ki Sz. Eduard' székében ült, a' canterburyi ersek vevé a' dékan' kezéből a' koronát 's azt Victoria' fejére téve, mire a' nép felkiálta: „God save the Queen!“ E' pillanatban minden pairek és pairnők koronacséskáikat, a' püspökök süvegeiket feltevék, a' trombiták harsogtak, a' dobok riadtak, a' parkban, Towerben 's továbbá Windsor- és Woolwichban felállított ágyúk 41 üdvözlő lövést tettenek. A' kikiáltás után a' megintes (exhortation) következek, továbbá a' biblia' átadása, az áldás 's végre a' Te Deum. Erre a' királyné a' trónra kisérteték, az ersekektől, püspököktől 's pairektől környezve. 9) A' hódolás. (L. Hirn. 53 szám.) 10) A' megáldozás. Ő felsége az Úr' testét vevé magához, melly alkalommal második ajándékot ada a' templomnak, egy zacskó aranyat. A' megáldozásnál a' kenyeret a' canterburyi ersek, a' kehelyt a' westminsteri dékán nyujtá. Az urvacsorája után az egyházi szertartások' befejezeséül a' chorus még a' hallelujál énekle el 's az áldás mondatott. A' koronázási menet erre, miután ő felsége a' koronázási ruhákból kivetkeztettetek, ismét megindult. A' negyedik üdvözlés hallatszott, 21 ágyúlövésből. A' hazamenetkor, mihez a' katonaság 's a' rendőrség csak hajjal törhetett magának utat, ő felsége lázsólag el vala hagyadva; látható volt, hogy a' szertartás' végét már nem bánta volna látni. Az utolsó üdvözles 21 ágyúlövésből jelente, hogy ő felsége a' palotába megérkezett. A' nép már most elszeledt a' parkokba, a' neki kijelelt mulatságokban részt veendő. Szabad bemenetűli szini előadások 's a' város' pompas kivilágitása zárák le e' nevezetes nap' ünnepélyeit.

Wellington herczeg ismét nagy népszerűséggel bír; ő, ki még keves év elött kénytelen volt palotáját torlaszokkal rakatni körül, hogy a' nép' dühétől megmenekhessék, most — mi Londonban sokat tesz — bátorkodhaték a' Westminster apátságból teljes egyenruhában, valamennyi vitezrendével, gyalog menni haza, 's mindenütt, hol rá ismértek, hangos hurrahkiáltással üdvözöltetek. Hasonló megtiszteltetésben részesültek *Grey* gróf és *Melbourne* lord, midőn a' Westminster apátságba bementek. Legfényesebb volt az idegen követek között *Esterházy* herczeg, kinek magyar öltözete roppant gyémánt- és gyöngykincsel ékeskedék.

Franczia ország.

Páris, jul. 1. Az udvar ez évszakban a' hét' legnagyobb részet Neuillyben tölti, hol a' mecklenburgi nagyherczegue is, *Ilona* orleansi herczegne' anyja, egy sor szobában tartja lakását. A' tisztes herczegné iránt az összes királyi család a' leggyöngédebb figyelemmel viseltetik, 's az, mint látszik, illy meghitt családeletben igenigen jól érzi magát. E' szerencses egyességhez a' királyi családban rendes levelezés járul egy éjszaki fejdelemmel, kinek neve a' Tuileriákban csak a' legnagyobb hódolással említetik. Hogy illy személyszerinti barátságos viszony az europai békeert legjobban kezeskedik, kétséget nem szenved, 's a' rendnek és Franczia- 's Nemetország' egymáshoz közeledésének minden barátját a' legszebb reményekkel tölti be. Merséklet 's megengesztelődés annál kivánatosbak olly sokfele elemektől dult korunkban, mivel sok részről dolgoznak azok ellen. Egyebiránt az itteni szemelyek, kik valóban politicai befolyast gyakorolnak, legtöbbnyire igen hajlandóknak mutatkoznak a' kibeküléshez. *Guizot* soknt vesztett fanyar formájáról 's előbbi szőgletességiből. *Thiers* igen mozgatható műszer; a' viasz minden formát fölvesz. Meg *Oddon-Barrot* és *Mauguin* is mérsekeltek magokat. Ez utóbbi most kevesetlatszik gondolni a' politicai pályával; a' pillanat nem kedvező. Odilon-Barrot szivesen láttatik a' Tuileriákban; de mielött ministerre lesz, dörgésnek és villámlasnak kell lenni. A' mostani ministerium tehát folyvást él, noha *Montalivet* gróf erősen szenved a' köszvényben, 's *Maé* grófot a' sajtó nem igen kiméli.

Laity' pere a' septemberi törvény' alkalmazása, textusának legszorosabb magyarázatában. E' per után nines okbogy a' sajtó ne essék örökre a' pairseg' birósága alá, 's a' pairseg, *Royer Collard*' lelkes kifejezése szerint, a' sajtónak prevotalszéke ne legyen. Mi a' peres tárgy voltakőpen? Köpirat-vétseg. Lehetetlen abhoz legkisebb összeesküvést is csatolni. A' pairseg azáltal rendes törvényszékevé tetetett a' sajtónak. Milly iszonyu szolgálat a' pairszekvé nezve! Hogyan fog az teljesittetni ülésszünet alatt? Elődkivandják e a' pairket az ország' minden szeleről? Illy perekkel terheiendik e a' kamarak' tavolletében az eskütszeket, 's a' paireket csak akkor, midőn együtt vannak? egy telt 's egy nyári törvényhatóság fog e letezni, mint egy esti lap mondja, ugy hogy a' vetségek e' vagy ama' törvényszékre nem mindségök, hanem azon idő szerint, mellyben elkövettettek, bizassanak? A' törvényszékeiből kalendáriomi kérdést fognak e csinálni? *(Temps.)*

A' párisi fekrendőrszék jun. 30kán *Cleemann* pénzváltót és társait, kik egy, alatok a' st-beraini küszenbunyk' ásása végett alapitott társaság' részvényeseitől e' bányák' elsőségeinek nagyitó e' felfoásával elkövetett csalásról vádoltattak, e' vad alól fölmentette; azonban, mint mondják, a' királyi ügyész a' pert felebb viendi. Egyebiránt az itelet' eldöntési okai korántsem valnak becsüle.ükre a' fölmentett uraknak; ugyanis ez mondatik az itelethen: „Megfontolván, hogy a' részvenyek' alnirására tett meghivásban nagyitás és hazudságok foglaltak el az igazság' helyet, mit az erkölcstan megvetendőnek nyilatkoztat ugyan, de a' törvények nem büntetnek; hogy Cleemann Augusztusban minden tervek', hirdetmenyek' és levelek' szerzője 's elküldőzője 'stb.“

A' *Messager* szerint Franczia ország' déli tartományaiból sok paraszt keszül Afrikába költözni. Du Var megye egyedül nagy számot fog e' végre szolgáltatni. Az algiri fökormányzó, *Valée* marsal, kinyilatkoztatá, hogy ő mostantól fogva képes a' földmüvelők' telepitényeit hathatósan védeni, akármelly pontjan fognának azok a' lapálynak megtelepedni; ezenfelül ő minden katonai pontok' egy órányi sugarában segedelmére leend a' francia földmüvelőnek, 's rendelkezése ala dolgozó katonákat adand legalább 25 emberből álló osztályokban, még pedig igen merséklett áron.

A' cassatioszék tőbb mint két órai tanácskozás után *Hubert*, *Greuvelle*' 'stb. perében a' folyamodást és a' meghamisitás ellen bendott vádat félrevetette, 's a' felebbvivők' mindegyiket 300 frank birságra itélte.

Spanyolország.

Bayonne, jun. 28. A' carlosiaknak a' 22kei csatában 15 zászlóaljok volt. Az ütközet Penjacerrada 's Venta de Morasa között a' vitoriai uton tartatott. A' navarraiak, kik a' sor' bal szárnyát képezék, tunyán harczoltak; sőt vonakodtak előlmenni, 's mihelyt a' carlosi hadközép *Espartero*' lovassága által szét vala verve, azonnal mindenfelé az erdőknek futottak. A' guipuzcoai zászlóaljak több szilárdságot mutattak, mindaddig helyt állván, mig a' Kilenczedik castiliai zászlóal elfogva 's az ágyuszer vesztve nem volt, mire apró szakaszokban visszavonultak 's tartományuk felé vették utjokat. Az alavai zászlóaljak legvitézebbül védték magokat, de legtöbbet is szenvedtek. A' carlosiak' vesztesége, Penjacerrada' őrseregével együtt, mellynek megis egy része megmenekedett, 1300 — 1400 emberre megy, kik közül közel ezeren fogattak el. *Sopelana* carlosi parancsnok vezérlé e' napon a' praetendens' táborát. — Penjacerrada' bevétele 's azon ütközet, melly mindjárt utána (némellyek' mondása szerint egykorúlag) tartatott, mely benyomást tettek a' tartomány' lakosaira. E' szerencsetlenség *Guergue* generalnak tulajdonittatik, ki — mint mondják — magát meg hagyá rohantatni. Most a' carlosiak' reményei *Maroto* generalban vannak, kinek ügyességét ők igen magasztalják. — A' carlosiak főkép lovassag' hiával vannak, miért is nem mernek a' rónaságon csatára kelni, 's ámbár a' föld' minemüsége általában nem igen kedvező e' fegyvernem' kifejtésire: de mégis alsóbbságuk' e' tekintetben nem csekély károkra van. *(Journ. d. Débats.)*

Espartero következő hivatalos tudósitást küldött a' hadministerhez Penjacerrada' bevételéről: „Penjacerrada, jun. 22. 1838. Kegyelmes Uram! A' hadsereg, mellyet vezérelni szerencsém van, ma két fényes nyereséget vivott ki: e' hely' elfoglalását, valamennyi benne találtató ágyuval, és tökéletes megveretését az ellenségnek, melly azt védelmezé, 's mellyet az általa elfoglalva tartott felelmes állásokból és mellvedekből kinyománk. — Én üztem őt, gyalog-hadlábaktól üdetve, 's egy huszárezredet vezetve. Az ellenség ezután megszalasztatott; elfoglalánk 4 ágyút, fegyvereket, poggyászt, lovakat; 300 carlosi halott maradt a' csatatéren, 's noha lehetetlen, e' pillanatban a' foglyok' számát pontosan meghatározni: mindazáltal bizonyosnak állíthatom, hogy több mint 800 foglyot nyertünk. Gróf *Luchana*.“

Elegy.

Az orosz császár és *Ferdinand* ausztriai Főherczeg junius' 29ke 's 30ka közötti éjjel 11¾ órakor, egy koesiban ülve, Varsóba érkeztek; melly alkalommal e' város fényesen ki volt világitva.

A' koppenhágai hirlapokban terjedelmes tudósítás foglaltatik az orosz koronaörökös-nagyherczegnek Koppenhágába érkezéről 's e' városban eddigi mulatásáról.

Junius' 23kán Konstantinápolyban Ajasma-Kapussin belül éjjel tűz támadt, 's nehány házat 's mintegy 30 kalmárboltot emésztett meg. Más nap ismét Kum-Kapunál 50 ház és bolt lőn a' lángok' martaléka. — Smyrna és Saloniek városokban is egészségintézetek állíttattak fel a' dögvész ellen. — Egyebiránt a' fővárosban az egészség' állapotja folyvást kielegitő.

A' hannoverai király julius' 2ka' délestjén visszaérkezett Hannovera városba.

Igazítás. Mult számunk' némelly példányiban a' 3ik oszlop' 1sö hasábjának két első sora ugyanazon oszlop' 2ik hasábjának utolsó sora' elébe vala helyezendő.

Pénzkelet.

Bécs, julius' 14.

A' status-kötelezvények' közép ára volt 5 petes p. p.	107⅞
„ „ „ „ „ 4 „ „	100⅞
„ „ „ „ „ 3 „ „	81¹⁄₁₆
Kölcsönvett 1820. évről, 100 frat.	— —
„ 1821. „ 100 „	— —
„ 1834. „ 500 „	— —
Bécsi statusbank-kötelezvény 2½ percentért	636¼
Bank-részvények darabonkint	65¹⁄₁₆

Magyar hirlapok' heti szemléje.

Julius' 2 — 8.

A' *Szion*, melly, nem tudjuk mi okból, a' folyó felév' kezdetével megszűnt „Magyar“ lenni, egyszersmind változott, még pedig igen csinosra változott alakban jelent meg; de tartalma' kijelelésétől mi ezentúl őrizkedni fogunk, mert czikkelyiről az eddigieknél hosszabb ismertetéseket, ha tudnánk is, a' Hirnök' vegyes hitfelekezetű olvasóinak nem adhatunk, az eddigieknél pedig, legnagyobb almelkodásunkra, a' Szion *nines megelégedve*. Mit gondol a' Szion? olly vegyes publicumnak, millyen a' Hirnöké, bővebb kivonatokat adni olly egyhazi hirlapból, millyen az *övé*, 's egy szemlében! Higye el a' Sz., az én orthodoxiám, mellyben nemileg kétkedni látszik, sokkal szigorúbb, és sokkal erősebb lábon áll, mint ő véli; mert én a' dogmákat nem szért hiszem, mivel meg vannak mutatva, hanem *azért*, mivel meg van nekem mutatva, hogy azokat lünnem *kell*, 's igy a' felettőki felesleg vitatkozásoknak, már e' természetőknel fogvást, sem lehetek barátjok. Czillagok azok nekem, örök és változhatatlan czillagok, mellyek irányul vannak, hogy az élet' 's okoskodás' tengeren messze ne tevéjünk 's lelkünk hozzájok fel-felmelegedjek, de nem evezők 's vitorlák, mellyekkel dolgozzunk, sem fegyverek, mellyekkel a' más úton járókat ostromoljuk. Különösen, mi egy eath. egyhazi hirlapot, millyen a' Szion is, illet, annak czélja iteletem szerint nem léhet az, hogy a' catholicismust hazánkban, mint propagandai 's proselytismusi *eszköz terjesze*, hanem egyedül, hogy azt, a' catholicismust t. i., magok a' catholicusok közt *ébresze, erősítse, élesze*; 's e' czélra, azt tartom én, mindenek felett a' catholicus-vallási *morálnak, itentiszteletnek és szertartásoknak szellemet* és saját varázserejét kell kiemelni, mint a' mellyek csak nem ellenállhatatlanul ragadják 's nyerik meg a' szivet; tudjuk pedig, hogy a' legtöbb embereknel 's a' legtöbb esetekben a' *szív* határozza el a' tettet, nem a' fő. — Ezeket alkalmazva: én a' Szion' eddigi számaiban, lehet hogy rosszül, némi hajlást vettem észre a' fölösleg dogmatizálásra, 's az ugyanilly nemű *polemiára*, mi természetesen csak epen most kifejtett nézetimmel ellenkezvén, nem lehet csoda, ha az illy czikkelyeket javalnom nem lehetvén, gánesolni nem akarván *(tacere enim potui, certamen nolui)*, szemlémben a' Szionnak csak *ezeken kívül* jelesb czikkelyeit említém meg 's ezeket is csak röviden, mint e' politicai 's belletristicai lap' körebe tartozott. Egyebiránt, mint mondám, én örömest engedek a' Szion' kivánságának 's ezentúl csak akkor szólandok felőle, midőn a' szólást egy vagy másik okból *el nem kerülhetem*.

Az *Athenaeum*ban (1. szám) „világpolgárságról 's honszeretetről“ értekezik — Rotteck után 's ennek Staatslexiconából, de mellyek itt világosan nem ideztetnek — *Tóth* Lőrincz, utóbb a' juhhimlőről mint a' tehenhimlő pótlékáról dr. *Ivanovics*. (V. ö. *Századunk*' 49. sz.) — A' játékszini elég bő krónikahan legelebb is *Vörösmarty* mondja ki itéletét Szigligeti' Gyászvitézeiről, melly általban kedvező; megismeri a' biráló különösen azt, hogy Sz. ur a' characterfestésben halad, műve' elrendelése általban helyes, a' bonyolítás érdekes, a' kifejlés meglepő. Egyszersmind kibeszéli itt magát V. ur a' szerző' jutalomrészének czédulani kitételéről, melly szokást a' pesti magyar szinháznál, mint tudjuk, ő kezdte, de mindeddig csekély vagy semmi sikerrel. Bárcsak aztán V. ur itt e' csekély mélységű tárgyat, e' puszta decori kérdést, egészen kimeritette 's tisztába hozta volna; de ezt legkevesebbe sem tette, sőt inkább szánandó azon kinlódás, mellyel az e' részben felhozott ellenvetések' (t. i., hogy ama' kitétel sem illő, sem szükséges, sem czélszerű) súlya alól kibúni törekszik, de nem bír, sem az egész iránt világos látásra fel nem vergődhetik. Ime ugyanis az általa mondottak' veleje: „Mi van abban, ha az iró nem csak munkájával, hanem még nevének *beventásával* is (de nem keregető szavakkal, mert ez inkább elidegenítene) kivánna a' szinházba nezőket vonni? Nem *szabad* e, sőt nem kell e *illyen úron is* a' magyar szinház' megnépesitését eszközölnünk? Nem kellene e azt tennünk nagyobb *áldozattal* is, mint egy puszta név' kitételével?... Részünkről azt hisszük: a' magyar szinház még olly gyenge korban van, hogy annak apolgatását, fölemelését minél többfele érdekek' összekötésével eszközölhetjük csak sikeresebben, 's ha ezen érdekek között az iró' neve is tehet *bármi keveset*, mi ok van azt tőle megvonni? A' külföld' példája nem mindig bizonyít. A' külföldön sem minden jó, 's a' mi nekik jó, nem mindig az nekünk; 's a' mi külföldön tán fölösleges volna, az nálunk hasznos, czélirányos lehet. Egyebiránt: *si volet usus*; — mert ez csak úgy érhet valamit, ha közdivatta lesz.“ — Ez neki okoskodás! mintha a' pártokráli értekezést hallanám meg egyszer. — Itelje el az olvasó, ha ezek nem „petyegések“ e, csakhogy nem egy „fáradhatatlan“, hanem egy már jóformán kifaradt iró' petyegései. Meritsük ki a' tárgyat egészen. Mi sül ki mindazokból, miket itt V. ur elmondani akart, de csak igen rendetlenül 's zavarosan mondott el? nem más: mint hogy „jelen viszonyainkban több népet húzni a' magyar szinházba *minden*, nem épen rút eszközzel, tehát az iró' nevének 's jutalmának megemlitésével is, *illő és kötelesség*.“ Tagadom, hogy ez illő és kötelesség. Menjünk ezen az elven csak *egy* lepessel tovább, és absurdumba fogunk jutni, oda t. i., hogy jelen viszonyainkban illő és kell a' szerzőnek, midőn darabja adatik, *házról házra is járni*, mert némelly szinészek és szinésznek ezt is teszik 's mert ez is népet húz! Már pedig ezt aligha fogja V. ur az *illőhöz*, bár az épen nem felsőbb *lény* 's különb *alkotmány* a' szinésznél, illőnek találni. — Hanem V. ur, elhiszem, kéges lesz itt is nagy hazafibuzgalmában (mint idézett szavaiból kitünik) ezt mondani: „Miért ne? *és* ezt is megteszem a' hazáért!“ Meghiszem, *ő*, de megteszi e más is, több is, minden iró? 's ha nem, minek olly dolgot kezdeni, miben követőkre okosan nem számolhatni 's miben egykettőnek példája semmit sem hat, semmit sem ér? 's a' *hazáért!* igen szép szó a'

haza: de kérdés, *hell e* a' hazának e' mi szolgálatunk? *megszorult e* annyira e' haza, hogy az irónak is minden csak kigondolható módon kelljen embereket húzni a' színházba? *en* ezt nem gondolom. En azt gondolom, hogy ha mindenik iró elkoptatja is lábat a' hivogatásban 's tollát neve' kiírásában, mégsem fog a' magyar szinház diszleni, ha magában a' *házban* 's ha magában a' *népben* nincs eleg erö azt ezek nélkül is fentartani; továbbá, hogy a' *haza* meg akkor sem forogna semmi veszedelemben, ha akarmelly magyar szinházat még kevesebb ember látogatna is, mint most látogat, mert *ettól* csak indirecte 's az egészhez képest csak igen csekély mértékben függ a' haza' összes boldogsága. *En* előttem csak túlvitt 's igen erőtetett hazafiuskodás, nem pedig érett 's igazán felvilágosult hazafiság az, midőn az ember minden csekélységhez (ama' nevkitetelt 's hivogatást értem) a' haza' nagy és szent nevét köti 's annak javát olly eszközökkel is akarja vagy véli előmozdithatni, mellyek arra nem alkalmasak, nem korszerűek, vagy a' megvettetésig és súlytalanságig parányiak. 'S egy kis decorum, egy kis aristocratia, az *en* itéletem szerint, *igen jól* illenek az irókoz és müveszhez (teste omnium temporum experientia), *legalább jobban* mint a' kéregetés és sansculottismus. — Igy felvilágositva a' dolgot, most már, azt tartom, bizvást eresztheted az irók' és közönség' elitelésére e' kérdést: ha illik e és szükség e nálunk, az eddigi köz szokás' ellenére, ama' cédulani emlegeteshez is, mint igen kétes és fölösleg eszközhöz, folyamodnunk vagy nem? En azt mondom: nem, V. ur: igen; legyen az idő es tapasztalás biró közöttünk. — A' „petyegések"-re 's nemi mas czelzásaira V. urnak nem akarok visszaterni. Szeretne, ugy látszik, V. ur engemet iroi 's kivált hirlapiroi munkasságomban, társai' peldájakint, csak ugy, egy pár szóval, letenni, ha lehetne. De ne is faradjon a' jó ur: ebben nem boldogul. Csekélyek a' publicumhoz es tudományhoz képest mindazok, a' miket en eddig mindössze is irtam; de mind e' mellett is nem epen lehetetlen, hogy azok a' magyar olvasó közönségre már eddig is több hatással voltak, több józan ideát 's dolog- es világismeretet terjesztettek el, vagy legalább ébresztették illyenekre az elméket, mint V. ur' minden eddigi dramai in complexu. Journalisticat pedig legkevesebbé fogok V. urtól tanulni, kinek kezét eddig, noha fő redactor, szintolly kevéssé vehettük az Athenaeum' 's Figyelmező' szerkesztésében észre, mint Apostol József uret öt évi praxisa alatt a' Tudósitások mellett bold. Galvácsy' árnyekában. — Ugyanezen krónikában egy nevezetlen, miután az igazgatóságnak igen nagyon szivére kötötte azt, hogy az eredeti szinmüvek' pontos betanulása- 's előadatásara, de kivált a' szerepek' helyes kiosztására ügyeljen, ezt mondja: „ha jobb eredeti szinmüveink is lassánkint egészen elvesztik hitelöket, 's nevezetesen ... ha *Kisfaludy* Károly is *rövid időn* elavul: ezt csupán és egyedül szinészeinknek lehet köszönni." Itt a' „szinészeinknek" után hozzá kell tenni: „és müvei' csekély *eleterejének*." — Az Athenaeum' 2dik és 3dik száma (jul. 5 és 8dikáról) most, midőn ezt irom (jul. 13.) meg nem érkeztek el hozzánk 's igy, mint rendszerint, a' jövő heti szemlehez fognak vétetni.

A' *Figyelmező*' 27dik (folyó felévi 1-ső) számában a' Tudománytár' uj folyami első (1837diki) éve' értekező részének birálata kezdetik meg 's legelől is a' philosophiai czikkelyeké a' derék *Al-Kendtől*. Utóbb dr. *Scheidel* Ferenez azt erőködik megmutatni dr. *Kovács* Pal' Thalinja' 3dik kötetéről, hogy az „ismét egy kötet szimmá... mellyel száma is szaporodott." Ez egy remekje Sch. ur' részrehajlói és kétertelmü biralatinak, mert a' mit a' biráló egy kezhasában az igy kezdődő szakaszt: *Kovács Pál nagy merlend végül* 'stb., 's a' 431diken az igy kezdődőt: *Leggen szabad* 'stb.) 's valóban lehetetlen is egy müértőnek — Sch. ur pedig müértő — dr. Kovács Pal' Thaliajat *eggyenes lelekkel* dicserni, annyira felülhaladja benne a' *rosz* a' *jót*. Tudja Sch. ur, hogy en ennek bebizonyitására több ev óta el vagyok készülve; sőt könnyü volna nekem, ezt Sch. ur' sajat, itt kimondott szavaiból is tagadhatatlanul bebizonyitanom, de en ezek helyett csak *egy*, de eldöntő facti argumentummal akarom Sch. urnak előbb kijelelt állitását megczáfolni, azt kérdem t. i.: valljon hany jatszatott tehát a' Thalia' három kötetenek tiz darabja közül (ezen olly igen „játszató darabok" közül, mint Sch. ur mondja) a' budapesti magyar szinpadokon, mióta ezek ns. Pest vármegye' bükezüségéből fenállanak, es valljon melly sikerrel? — Valóban, en szeretnem tudni, mit lehet e' kérdésre Sch. urnak csak némi ésszel 's alapossággal is felelnie. — Végül ugyane' számban dr. *Lovász*Imre' értekezését (a' tanuló gyermekekre nézve gyakoroltatni szokott testi fenyitékről. Pest, Beimelnel 1836.) dicserve ismérteti *Barra* Miklós.

A' *Természet*' fő lapjában a' „rétjavitás"-ról, mint „honismerete"-s első tárgyáról folytatólag 's bereckesztőleg értekezik *Stancsics* ur. A' czikkely, mennyire mi illetünk róla, szintannyi alapossággal mint elet- es gyakorlatismeretel van irva, 's mi ohajtjuk, hogy St. ur e' pályan folyvást *igy* haladjon. Az ő esztehetsége, ugy látszik, minel határozottabb, egyesebb 's gyakorlatibb tárgyra szoritatik, annál szerencsésebb 's igy hatóbb eredményeket is szül, mig az általányosságokban czélt-éres es hatás nélkül sülyed el: olly jelenség, melly tárgyai' megválasztásában St. urnak ezentúl üdvös intesül es irányzatul szolgálhat. — A' szépliteraturai részben bevegeztetik a' „illtott szerelem" *Frankenburgtól*, 's a' „két iró közötti párbeszed" *Hazuchatól*. — A' „literaturai világ" *Horváth* Cyrill' Kuthen kun király czimü szomorújátékának (Szeged, *Grünn* Jánosnál, 1838.) birálatát kezdi meg 's folytatja, mellynek eredményeit, a' czikk' bevegeztével, közleni fogjuk. —

Az *Ismertető*' gazdasági része Szentes szabad mezővárost ismerteti gazdasági tekintetben; az összmüvészeti részben (kiadó-tulajdonos *Barsoz* Márton, szerkesztő *Vállat* Antal) czikkelyei: „czukorgyártás az ausztriai birodalomban" (a' szerkesztőtől), „olaj' tisztitása kénsav alatt", „üveglencsek", „Baldwin' araró-mozgonya", „Melepart' mesterséges jege", „egyszerü mód az aczelpennákat rozsdától megóvni", és „a' parisi részvényes társaságok' statisticája" (mindez egy fel iven).

A' *Rajzolatok*ban, mellyek folyvást finom velinen 's a' szerkesztőség' minden igyekezete' ráforditásával jelennek meg, egy „nyilatkozás" vonja leginkább magára figyelmünket, mellyben a' pesti magyar szinház' reszvényeinek választottsága a' Termeszet' egyik, általunk a' mult szemleben emlitett czikkelyének czafolatára kijelenti, hogy „a' szini darabok' átnézésével *Bajza* ur' igazgatósága' idejében nem ő maga kirekesztőleg, hanem egy három tagból, u. m. *Fay* Andras, *Rosty* Albert 's a' nevezett *Spazatóbol*, állott küldöttség foglalkozott," mellynek, mivel a' szinház körül egyeb tömerdek foglalatosságai voltak, a' szinmüvek' kisse lassú átnézeset vetkül talajdonlani nem lehet; továbbá, hogy „a' szemszti valasztmany akkor, mikor döntött jövendőre nezve a' darabok' átnézeset ünnapnak tarotta fen, *Bajza* József urnak a' szinbirolásgba befolyasról nyilvanitott lemondasat nemhogy keszeggel fogadta volna, hanem ebbeli, az ügynek több tekintetben csaknem nelkülözhetlen reszvetet tovabb is es ismetelve (sikerrel vagy sikertelenül?) kikerte." — Tudomasul vetetik.

A' *Regelő*ben semmi különös. — A' *Honmüvész*ben jatékszini tudósitások közöltetnek Pestről (*Lendway* mint vendég), Szegedről, Ungvarról, Tordaról (Erdelyben) es Kolozsvarról.

A' *Társalkodó*ban egy hivatalos tudósitás „a' kisded-óvókat képző intezetről Tolnaban", „tengeri hajozást 's kereskedest illető közlemények" 's egy miskolczi level olvashatók. Az utóbbit *Dudok* Pal urnak általunk maltkor felhozott ellenmondása követi.

A' *Hasznos Mulatsagok*ban „az ember- es a' becsületről ertekezik *Vajda*. Vajda tehát ismet a' Hasznos Mulatsagok' iroi közt? Ezen örvendünk: mert öszinten megvallva, e' szemlének egyik czélja az, hogy *hirlapjaink emelkedjenek*. Tagadhatatlan ugyanis, hogy hirlapjaink, általaban veve, olvasó publicumunkhoz, kivalt annak szicahoz igen sok kell. Oh, ha mindenünnen kicsipegetett hirek' összeférczelese, szükkebliseg, szócsignazas, political 's literaturai nezetek' egyoldalasaga 's bornirtsaga, az irók' hulladekain 's veres veritekein tenges es zsarolas teszik a' journalistát: akkor en igen is jól tudom, ki a' legelső journalista a' hazaban, sőt egesz Europaban; de ezek nem teszik a' journalistát. A' journalistának sok tudomannyal, tanultsaggal, vilagismerettel, tapasztalassal, finom tapintattal 's az iras- es előadásban különös jartassaggal kell birnia. A' ki ezekkel nem bir, szerezzen ügyes irókat, jeles fejfiakat maga melle. 'S ne mondjuk azt, hogy mi irni tudnunk, de nem *irhatunk*. Oktalan az, ki azt meri mondani, hogy nálunk, viszonyainkhoz kepest, a' sajtó nem elegge szabad. Ah, tudom en jól, mit akarnanak nemelly urak es hirlapirók; de az *nem megy*, 's epen az a' jó, hogy nem megy. A' radical-reformereknek, vagy epen democratáknak, 's a' *legszelsőbb* hal es jobb oldali oppositionak nálunk meg nem kell organum, ezek' ideje es szüksége nálunk meg nem jött el, 's *remenylem*, nem is fog egy hamar eljőni. Maradjunk mi constitutionk' 's törvényszerüségünk' korlati közt, itt minden tehetségnek eleg mezeje van, korunk' kivánatihoz képest, hatni 's kifejleni. Bárcsak ezt a' mezőt tudnók jó szándekkal, igaz tudomannyal 's alapos es korszerü ismeretekkel betölteni! Hogy ez történjek, ez az en legforróbb ohajtásom 's iroi gyenge törekvesem.

A' *Nemzeti Társalkodó* bevegzi N.-Ajtai *Kovács* Istvan' multkor emlitett czikkelyet „Erdelyorszag' tortenetei' tara" ügyében, 's utóbb az „olthajózási társaság" igen erdekes programmajat közli.

A' *Mulattató* Ika- vagy Csonkavar' ismertetését végzi be.

CSATÓ PÁL.

(1)

Hirdetmény.

A' bécs-györi vasút' részvényeit elosztó bizottság' e' f. évi majus' ötén közhirré bocsátott határozata' következésében, alábbirt ezennel ismét közhirré teszi, hogy a' Magyarországban aláirt 2500 részvényekre nézve az első fizetési rata, folyó hónap' 15én kezdve, folytatólag ezen hónap 31ik napjáig egyedül itt Pesten a' szokott irnoki órák alatt fog megtörténni.

Derra Constantin
Nagy-kő utczában b. Sina-ház, 3ik szám, 2ik emelet.

(3)

(1) **Felhivás repczeolaj-szállitásra.**

A' kir. nagykányai pénzügyi 's bányászati főinspectori hivatal' 's kerületi bányatörvényszék' kerületében az 1839. fizető esztendő' elejétől kezdve a' világtárra a' kir. kincstári bányákban az eddig szokásban volt fagyná helyett repczeolaj fog használtatni. Mindazok, kik tökéletes minőségü higályozott (raffinirozott) repcze olajt készitenek, ezennel felhivatnak, hogy f. é. august. 15kéig ugyane' kir. pénzügyi 's bányászati fő inspectori hivatalnál 's kerületi bányatörvényszéknél bérmentes levelek által jelentsék ki: milly áron szállitanának háromszáz mázsa fennevezett olajt a' hely' szinére a' felsőbányai hadszerhivatalba netto-mérték szerint, a' következő, később szerződés formában aláirandó, feltételek alatt:

Először: Köles letoandó vagy beküldendő 500 pengő forintnyi bánatpénz.

Masodszor: A' hely' szinére leendő szállitási határidő pontos betartása, még pedig:
1839 februariusban 100 mázsát,
„ majusban 100 „
„ septemberben 100 „ netto-mérték szerint.

Harmadszor: A' bordóknak, történt kiörités után mindenkor visszavétele; minthogy a' k. hadiszerhivatalnak magának is vannak bordói.

Negyedszer: Arra is kell magát köteleznie minden szállitónak, hogy minden illy szállitásba el nem fogadható minőséget, melly neki vissza fogna vétetni, minden ellenmondás nélkül visszavezend.

Otödszer: Minden erre nézve leendő szállitás egyesegyedül a' szállitó' risicojára' történendik, mivel az átvételnél csak a' valóban talált netto-mérték fog az egyezkedés' értelmében kiffizettetni.

Hatodszor: Hogy bizonyos és biztos készpénz fizetés következzék be, a' szállitónak egyszersmind kötelezni kell magát, vagy személyesen vagy törvényesen felhatalmazott megbizottja által kisérni el mindenkor a' koronként küldendő szállitványokat a' hely' szinére.

Hetedszer: El kell türnie, hogy az előbbirott feltételek' minden lényeges megsértése emlitett bánatpénzének elfogalását vonandja maga után.

A' kir. pénzügyi 's bányászati fő inspectori hivatal 's kerületi bányatörvényszék által. Nagybánya, jun. 11én 1838.

(3)

(1) **Figyelmeztetés a' „Természetre."**

Lapjaink' uj előfizetőinek szolgálhatunk még az első évnegyedbeli számokkal 's ezekhez járult hangmű és rajz mellékletekkel, helyben 2 frt. 30 krjával, vidékre postán 3 fjával czüstben. — Bizodalmasan felszólitjuk egyszersmind azokat, kik juliustól december' végéig félévre előfizetni ohajtanak, hogy ezt minélelőbb eszlekedni szivesedjenek, mert az ujra munka alatt lévő „havasi ürgék" 's „Javorina" karpátvidéki rajzból, 's az ananassznak és mirtusznak réze metszett példányaiból csak annyit nyomatunk 's szinezetünk, a' mennyire addig előfizetőink' száma terjedend. — Megrendelhetők lapjaink minden kir. postahivatnál félévre 6, 's helyben 5 ezüst forintjával, a' leopold-utczai Rottenhiller-ház' 2dik emeletében *a' szerkesztőségnél*. (3)

(1) **Jószág haszonbérbe ajánlatik.**

Csallóközben Pozsonyon alól három órányira Somorja mellett az országu' mentiben fekvő Tejfalu nemes helységben a' napkeleti soron a' falu' derekán 's jelenál az utczán helyezett mészárszeknek általtelinecben létező kereszthára, három szobából, konyhából, kamarából, tyukháznál, pincezőből, tic ökörre való istállóból, juhakodból álló, padlása az épületnek szemes gabona' lerakására alkalmatatva, kattal ellátott tágas udvarával, zöldséges, rózsaczaptagnak és ölfának való, ugy külön szénás-, gabona-'s szalmaasztagokkal és nyomtató vagy csépló szérüs kertekkel, külön belső telken lévő herés kertben 164 pozsonyi mérős szántóföldekkel, 40 ember-vágó réttel, mellyeken nem csak vad, hanem szelid gyümölcsfák is vannak, ugy ezeken kivül két osztályu különböző nemű gyümölcsfákkal megrakott kerttel, azon kertekben helyezett házzal, mellyben a' gyümölcsárczó gyesegyedül a' szállitó' risicojára' történendik, mivel az átvételnél csak a' valóban talált netto-mérték fog az egyezkedés' értelmében kiffizettetni.

Hatodszor: Hogy bizonyos és biztos készpénz fizetés következzék be, a' szállitónak egyszersmind kötelezni kell magát, vagy személyesen vagy törvényesen felhatalmazott megbizottja által kisérni el mindenkor a' koronként küldendő szállitványokat a' hely' szinére.

Hetedszer: El kell türnie, hogy az előbbirott feltételek' minden lényeges megsértése emlitett bánatpénzének elfogalását vonandja maga után.

A' kir. pénzügyi 's bányászati fő inspectori hivatal 's kerületi bányatörvényszék által. Nagybánya, jun. 11én 1838. (3)

(1) **Figyelmeztetés a' „Természetre."**

Lapjaink' uj előfizetőinek szolgálhatunk még az első évnegyedbeli számokkal 's ezekhez járult hangmű és rajz mellékletekkel, helyben 2 frt. 30 krjával, vidékre postán 3 fjával czüstben. — Bizodalmasan felszólitjuk egyszersmind azokat, kik juliustól december' végéig félévre előfizetni ohajtanak, hogy ezt minélelőbb eszlekedni szivesedjenek, mert az ujra munka alatt lévő „havasi ürgék" 's „Javorina" karpátvidéki rajzból, 's az ananassznak és mirtusznak réze metszett példányaiból csak annyit nyomatunk 's szinezetünk, a' mennyire addig előfizetőink' száma terjedend. — Megrendelhetők lapjaink minden kir. postahivatnál félévre 6, 's helyben 5 ezüst forintjával, a' leopold-utczai Rottenhiller-ház' 2dik emeletében *a' szerkesztőségnél*. (3)

(1) **Jószág haszonbérbe ajánlatik.**

Csallóközben Pozsonyon alól három órányira Somorja mellett az országu' mentiben fekvő Tejfalu nemes helységben a' napkeleti soron a' falu' derekán 's jelenál az utczán helyezett mészárszeknek általtelinecben létező kereszthára, három szobából, konyhából, kamarából, tyukháznál, pincezőből, tic ökörre való istállóból, juhakodból álló, padlása az épületnek szemes gabona' lerakására alkalmatatva, kattal ellátott tágas udvarával, zöldséges, rózsaczaptagnak és ölfának való, ugy külön szénás-, gabona-'s szalmaasztagokkal és nyomtató vagy csépló szérüs kertekkel, külön belső telken lévő herés kertben 164 pozsonyi mérős szántóföldekkel, 40 ember-vágó réttel, mellyeken nem csak vad, hanem szelid gyümölcsfák is vannak, ugy ezeken kivül két osztályu különböző nemű gyümölcsfákkal megrakott kerttel, azon kertekben helyezett házzal, mellyben a' gyümölcsárczó lakik, a' nádlás', rózse- és vesszővágás' jogával, juh-, ökör- és tehénlegelő; továbbá a' királyi kisebb jogok, ugymint mészárszék, szeszes italok' mérése' szabadságával, malomhajtó viz' szabad használásával, e' folyó 1838ik évi Kissaszony- vagy Szent-Mihály-naptól 6 következendő esztendőkre haszonbérbe ajánlatik. A' haszonbér' megállapitására szükséges értekezésre utasitást adand akár a' kiadandó házban lakó majorosné, akár pedig az ott ideiglen tartózkodó zseller. (3)

(1) **Szarvasmarha- és sertés-eladás.**

Méltós. Erdődi Gróf *Pálffy* Leopold Ferdinand' urodalmában fog e' folyó esztendőben, julius' 26ik napján, a' stomfai majorban 15 darab kimustrált fejős-tehen és 25 darab serés, adonyi fajtából árverés és kész pénz' letétele mellett eladatni. —

Stomfán, julius' 9ik napján 1838. (3)

(1) Több tudakozás' következtében köztudomásul adom, hogy *Károlyi* Lajos gr. tölmegyeri tökefuházatának nyolcz évig viselt felügyeleséről lemondván, f. é. jun. legelőtt Pesten lakom, honnan minden, hivatalkörömet illető tárgyak irást szives készséggel adandok felvilágitásokat. Pesten, Uppiacson 190 sz. — *Leidenfrost* Károly, gazdasági és juhászati felügyelő, 's val. tagja a' cseh-morva-szilésiai gazdasági és juhtenyésztési egyesületeknek. (9)

(2) **Juhok' árverése.**

Méltóságos gróf *Banterkódy* Mihály' tallósi urodalmának gazdasághivatala közhirül adja, hogy f. czat. julius' 31ken reggeli 9 órakor Tallóson küzst Csallóközben és egy órajárásra Galántha mezővárostól t. n. Pozony vármegyében fellévő 350 anyabirkák, 1000 öreg mennyiben fellévő 450 tavalyi ürak a' legtöbbet igérőnek készpénz-ért és 150 tavalyi ürak a' legtöbbet igérőnek készpénz-ért fogadtatnak. (4)

(3) **Jelentés.**

Alulirt kötelességének tartja a' forendu urasságokat 's nagyérdemü közönséget tudósitani, hogy minden mathematicai, mérnöki, természetnála mindennemü mathematicai, mérnöki, természettudományi és erőmüvi müszerek és készületek alkottatnak 's javittatnak is. Névszerint: egész mérnöki készületek, ugyszinte egyes darabok is: perspectiv-vonalok, háromszegmérők' számára, alsálban minden a' cs. kir. mérnükségnél szokásban levő müszerek. Astrolabiumok, tükör-sextansok (hatszegmérők), tükör-vonalok és *Winkler* professor' utasitása szerinti famérők. Mindennemü éjszakmutatók (compaszok) dioptrával vagy a' nélkül, négyszög- vagy óra-alakban. Továbbá vaspalyák, orszagutak' és csatornák' kiméretére *Reichenbach* szerinti nivelják vizirányos lappal, magasszigi fok jivat annak a' nélkül; ugyszinte *Fega* szerintiek is, dioptrákkal. Folyák' sebességét mérők akár *Reichenbach* akár *Woltmann* szerintiek, pantographok minden arányban, érczből, foldabrczból, vagy a' alaprajzokat másolai vagy kisebbre venni, ugy fából is, bizonyos arányokra. Hajszeszközök minden nagyságban 's alakban, mindennemü czirkalmok, 's minden nagyságú, arányú 's hosszaságú mértékek. Tökéletes eszközök határmérőrekre, vaskarikák, kézi compaszok, fába foglalva vagy óra formában fűzvel (Senkel) 'stb. ugyszintén szüglemérők (geniometer) *Wollaston* szerint; tovabbá mindennemü lég- és hőmérők, nap hatasagmérők érczből vagy fából; vizirányos napórák érczvagy kőbe vésve tetszés szerinti fábarki magasságra, időhasonlitó lapokkal együtt. Általános napórák éjszakmutatóval 's libellákkal, ugyszinte vellagassági általányos karikák minden alakban; paralellographok, kármérő osztálappal; általában minden lithographiai eszközök és gépelyek, ugyszinte minden a' betűöntésre szükséges eszközök is.

Mindezen tárgyak a' legujabb javitások szerint különös pontossággal készittetnek 's gyorsan elküldetnek. Szives megrendelések egyenesen az alsbernál tétetni kérnek.

Jegyzés. Egyszersmind kiczelly ujan feltalált 's kigondolt mészkőja is pontosan elkeszittetik, annak beküldött rajzalatja szerint.

Schablaza József,
szabadalmas mechanicus, lakása Bécsben, am Grund St. Ulrich, Neue Schottengasse, 136 szám alatt.

(3)

(3) **Eladó postaállomás.**

A' beszterczebányai vagyis ujtelyami osztályos postaállomás szabad kézbül eladandó; a' megvenni szándékozók körébe értesitést nyerhetnek a' nagy-szalatnai postahivatalhoz intézendő bárom-szeres leveleikre. (3)

(2) Ns. Fejér vármegyei Agárdi puszta 250 darab tenyészésre alkalmatos anyabirka eladásra készen találtatik. (3)

POZSONYBAN nyomtatja ifjabb *Schmid Antal*.